

Ю. В. ДРОЗДОВА

Юлія Володимирівна Дроздова, здобувач Київського національного торговельно-економічного університету

ПОНЯТТЯ ПРАВА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

До ХХ ст. в своїх міжнародних відносинах держави керувались лише підтримкою власної безпеки з метою зміни співвідношення сил на світовій арені в цілому або ж в окремому регіоні на власну користь. У сучасну епоху об'єктивною закономірністю стає створення загальносвітового правопорядку на основі мирного співіснування держав з різним політично-правовим устроєм, соціально-економічним станом і формою правління. Особлива роль у підтримці міжнародного миру та безпеки покладається на нову галузь міжнародного публічного права – право міжнародної безпеки.

Проблемами визначення і розуміння поняття права міжнародної безпеки на фрагментарному рівні займалися такі вчені, як: П. М. Бірюков, В. Г. Буткевич, К. А. Бекашев, В. А. Василенко, В. Н. Денисов, Ф. І. Кожевников, Ю. М. Колосов, Е. С. Кривчікова, В. М. Кулагін, І. І. Лукашук, Г. Моргентау, Д. Мюллер, К. Райт, В. М. Репецкий, В. К. Собакін, Л. Д. Тимченко, Р. А. Тузмухамедов, Г. І. Тункін, А. М. Талалаєв, Н. А. Ушаков, М. Ю. Черкес та ін. Проте їх дослідження охоплювали надто вузьке або ж надто широке коло питань, і визначенню поняття права міжнародної безпеки, а також виокремленню його місця в системі міжнародного публічного права, не було приділено належної уваги.

Отже, **мета** даної статті полягає у виокремленні та з'ясуванні поняття права міжнародної безпеки, його предмета, методу міжнародно-правового регулювання, функцій, а також місця в системі міжнародного публічного права.

Аналіз поняття, предмета і функцій права міжнародної безпеки слід розпочати із виокремлення і подальшого визначення поняття міжнародної безпеки як явища. Оскільки поняття «безпека» є об'єктом вивчення декількох наук, то його можна розглядати в багатьох різних аспектах. На різних стадіях функціонування і розвитку людського співтовариства безпека людини як істоти розумної зводилась головним чином до захисту від небезпечних дій природних явищ, до здатності людини забезпечувати своє існування.

Термін «безпека» входив поступово в радянський військовий та політичний словник одночасно з інтенсифікацією відносин із Заходом, передусім у сфері контролю за озброєнням, а потім з часом залучення СРСР до обговорення відповідних проблем в рамках підготовки, проведення і реалізації рішень Організації безпеки і співробітництва Європи. Введення даного терміна в науковий і практичний обіг в СРСР, як це було і в інших випадках, наприклад, на початку обговорення таких категорій, як «політична наука», «теорія міжнародних відносин» і багатьох інших, почалось під прикриттям його критики. Повну легітимність це поняття отримало після перебудови 1985 р., а потім і після розробки концепції національної безпеки, появи наукових публікацій з проблем національної й міжнародної безпеки¹.

На сьогодні поняття безпеки стає ширшим і водночас всеосяжним. Безпека людини є невід'ємною складовою характеристики стратегічного напрямку людства, що визначений ООН як «сталий людський розвиток» (Sustainable Human Development). Це такий розвиток, що веде не тільки до економічного, а й до соціального, культурного, духовного зростання, який сприяє гуманізації менталітету громадян і збагаченню позитивного загальнолюдського досвіду².

Безпека, виступаючи синтезним елементом потреб людини, соціальних систем, функцій органів управління, являє собою систему, а отже, має певні складники. До таких складників безпеки передусім належать інформаційні, економічні, політичні, соціальні, технологічні, екологічні та ін. Важливість кожного з них визначається тими національними інтересами, які є пріоритетними на даному історичному етапі розвитку. Відповідно до цього можна говорити про певне чергування, мінливість домінування того чи іншого складника.

Отже, в даний момент безпеку слід інтерпретувати як властивість системи, яка включає в себе потенційні жертви та загрози для них³. Тому на державному рівні можливі загрози, що в подальшому можуть перетворитись на дещо більше, перейти на міжнародний рівень і тим самим вплинути на міжнародну безпеку в цілому. Реальним проявом системи національної безпеки будь-якої держави є національні цінності, інтереси і мета, загрози і небезпеки, політика забезпечення національної безпеки, принципи, шляхи й способи її реалізації.

Нині безпека все більше отримує міжнародний характер. Це зумовлено сьогодишнім станом міжнародних відносин, коли безпека однієї держави не може залишатись поза увагою інших держав, а також не може не вплинути на їх стан. Таким чином, в сучасних умовах поняття «безпеки» набуває нового значення в контексті трансформації системи міжнародних відносин з огляду на сучасні форми підтримки загальносвітового правопорядку та відходу від трактування поняття «безпеки» як воєнно-стратегічної форми захисту населення від фізичних форм насильства. Слід погодитись з думкою про те, що: «Міжнародне співтовариство є результатом не співіснування і сусідства держав, а, навпаки, взаємопроникнення народів за рахунок міжна-

родної торгівлі (у широкому сенсі). Важко навіть уявити, що здатність організовуватися в суспільство, що лежить в основі державного суспільства, не виходить за межі держави»⁴. Справедливо також зазначено, що «при розгляді проблеми безпеки держав з позицій системи міжнародного права, де держава є основним його компонентом, можливе існування єдиного механізму забезпечення безпеки. Забезпечення безпеки держави, як і сприяння закріпленню миру і розвитку міжнародного співробітництва, розглядаються в якості основних задач для всіх учасників міжнародного співтовариства. Зовнішньополітичний вектор держав передбачає використання норм міжнародного права, що діють в сфері забезпечення міжнародного права і безпеки»⁵.

На нашу думку, міжнародна безпека має розглядатись як загальносвітовий правопорядок, в якому створено сприятливі умови для вільного розвитку держав та інших суб'єктів міжнародного права. В умовах міжнародної безпеки кожна держава має найкращі умови для проведення політики, спрямованої на підвищення матеріального рівня життя людей, вільного розвитку особистості, забезпечення в повному обсязі прав і свобод людини і громадянина.

Наразі все більшу популярність отримує широке розуміння явища міжнародної безпеки, в якому дане поняття розглядається комплексно. Необхідність комплексного вивчення обумовлена поєднанням знань в різних галузях наук, таких як міжнародні відносини, світова політика, військові науки і міжнародне право. Кожна з цих наук має свою специфіку, логіку, науковий апарат, власну термінологію. У наш час міжнародна безпека є однією з ключових сфер діяльності будь-якої держави, предметом внутрішньополітичної боротьби, уваги суспільства та наукових досліджень. Це, у свою чергу, потребує свідомого підходу до проблем міжнародної безпеки не тільки з боку спеціалістів, але і якомога більшого кола громадян.

Забезпечення міжнародної безпеки є одним із важливих завдань, що стоять перед світовою спільнотою. Оскільки наразі безпека розглядається не тільки з традиційної точки зору, що передбачає військовий характер, в наш час почали розповсюджуватись такі форми безпеки, як політична, економічна, інформаційна, екологічна тощо. І це порушує все більше актуальних питань для вирішення не тільки на державному рівні, а й на міжнародному. Якщо раніше можна було говорити про «право сили», то сьогодні все більше віддається перевага «силі права».

У найбільш загальному вигляді сучасне розуміння міжнародної безпеки було сформульовано під час створення ООН. Зокрема, вже в ст. 1 Уставу ООН йдеться про те, що головним завданням організації є «підтримувати міжнародний мир і безпеку і з цією метою застосовувати ефективні колективні заходи для попередження і усунення загрози миру і придушення актів агресії або інших порушень миру і проводити мирними заходами, в узгодженні з принципами справедливості й міжнародного права, налагодження або вирішення міжнародних спорів або ситуацій, які можуть призвести до порушення миру»⁶. Отже, міжнародна безпека – це система міжнародних відносин, що заснована на дотриманні усіма державами загально визнаних принципів і норм міжнародного права та виключає вирішення спірних питань і розбіжностей між ними за допомогою сили або загрози. Таким чином, міжнародною безпекою можна вважати стан відсутності прямої чи прихованої загрози виникнення конфліктів або здатність провідних держав світу чи міжнародних організацій ефективно їм протистояти. Вона є результатом складної взаємодії багатьох держав, влада кожної з яких прагне насамперед реалізувати власну безпеку.

Відповідно до всього вищевикладеного можна зробити висновок, що міжнародна безпека – це світопорядок, в якому створено сприятливі міжнародні умови для вільного розвитку держав та інших суб'єктів міжнародного права. Ми погоджуємось з думкою І. І. Мазура та О. М. Чумакова, що «міжнародна безпека – це система міжнародних відносин, заснована на виконанні всіма державами загально визнаних принципів і норм міжнародного права, що виключає рішення спірних питань між ними за допомогою сили чи загрози»⁷.

Безумовно, що основна роль у забезпеченні міжнародної безпеки належить міжнародному праву, адже важливим аспектом у питанні формування та становлення поняття права міжнародної безпеки є усвідомлення людством неприпустимості досягнення власних інтересів суб'єктами міжнародного права за допомогою військових засобів. Такої думки дотримуються й Л. Д. Тимченко та В. П. Кононенко, зазначаючи: «Тактично-технічні параметри сучасних видів зброї не залишають жодних шансів для забезпечення безпеки лише військовими засобами, гонкою озброєнь. Ні в наорощуванні озброєння, ні тим більше в ядерній війні не має і не буде переможців. Наслідком її може бути знищення людини як біологічного виду. Людство до кінця ХХ – початку ХХІ століття усвідомило той факт, що безпека стає загальною за характером і може бути забезпечена переважно невоєнними, а політичними і правовими засобами»⁸.

Право міжнародної безпеки в рамках міжнародного публічного права встановлює принципи і норми, які регулюють взаємодію суб'єктів міжнародного життя з метою забезпечення миру й безпеки. Зокрема, сформувалась ціла система міжнародного-правових норм, спрямованих на підтримання міжнародного миру та безпеки та закріплення існуючого загальносвітового правопорядку. Такі норми створюються в рамках діяльності Ради Безпеки ООН, ОБСЄ, інших міжнародних організацій у сфері підтримки миру та безпеки, а також безпосередньо держав в рамках підписання дво- або багатосторонніх угод, спрямованих на забезпечення колективної або регіональної систем безпеки.

На думку О. А. Ковалєва та С. В. Черніченко норми міжнародного права формуються в процесі зносин між суб'єктами міжнародного права (переважно між державами). У міжнародних відносинах немає органу, подібного до законодавчого органу іншої держави, який би видавав обов'язкові для держав як основних суб'єктів міжнародного права правові норми⁹. Такі норми створюються самими суб'єктами такої системи права, що є однією з найважливіших особливостей міжнародного права. Така особливість робить процес

нормотворення в міжнародному праві набагато складнішим щодо процесу нормотворення в національному праві.

Отже, можна стверджувати, що право міжнародної безпеки має певну особливість, яка полягає в тому, що принципи і норми, якими регулюється право міжнародної безпеки, тісно пов'язані з принципами і нормами інших галузей міжнародного права, а, відтак, створюють вторинну правову структуру, яка по суті слугує всій системі міжнародного права в цілому. Так, на думку В. Г. Буткевича, чи не єдиним спільним компонентом у визначеннях різних вчених поняття права міжнародної безпеки є згадка про принципи і норми¹⁰. У цьому зв'язку робимо висновок, що право міжнародної безпеки є комплексною галуззю міжнародного публічного права. Таку думку також поділяють досить багато вітчизняних та іноземних вчених.

В. Г. Буткевич вже провів досить ґрунтовний аналіз щодо питання виокремлення права міжнародної безпеки як галузі міжнародного публічного права. Зокрема, він підкреслює, що першими виокремлювати право міжнародної безпеки як галузь міжнародного права почали радянські вчені (О. В. Богданов, І. І. Лукашук, С. О. Малінін, В. К. Собакін, Г. І. Тункін та ін.). Згодом їх думку підтримали вчені з інших країн соціалістичної співдружності. «Проте, – зазначають вони, – було б некоректним стверджувати, що всі вчені соціалістичних країн визнавали право міжнародної безпеки як галузь права. Чимало опонентів уважало, що міжнародна безпека – це сфера суто політичних взаємин держав, у якій недостатньо правових джерел для виокремлення не лише галузі, а й інституту»¹¹.

Науковець зауважує, що серед дослідників були поширені різні підходи щодо визначення права міжнародної безпеки. Зокрема, «одні говорили про «міжнародно-правове запобігання війни» (М. І. Лазарев, В. К. Собакін, Ф. І. Кожевников та ін.), чим фактично звужували об'єкт галузі до превентивних заходів традиційного права війни. Інші (І. М. Глебов, Ю. М. Жданов, М. О. Черкес, Л. А. Лазутін та ін.) говорили про «правове забезпечення міжнародної безпеки», відносячи до сфери функціонування галузі все, що стосується охорони і захисту теперішньої цивілізації. А тому, на їх думку, сюди належить комплекс правових заходів не лише щодо колективної (універсальної й регіональної) безпеки, роззброєння і скорочення озброєнь, а й стосовно таких екологічних катастроф, як аварія на Чорнобильській АЕС, викид ціанідів у карпатські річки (Румунія), і навіть щодо «загрози безпеці, яка походить від внутрішньодержавних конфліктів, породжених міжнаціональними, міжетнічними, міжрелігійними суперечками і зіткненнями»¹². Такі розбіжності в розумінні права міжнародної безпеки він пояснює нечітким визначенням предмета та об'єкта правового регулювання, з чим ми, безумовно, погоджуємось.

У всіх вищевказаних визначеннях права міжнародної безпеки як галузі міжнародного права є дещо спільне. Вони всі пов'язують призначення права міжнародної безпеки із забезпеченням такого стану загальносвітового правопорядку, згідно з яким всім суб'єктам міжнародного права буде надано можливість вільного розвитку в умовах міжнародного миру і безпеки.

Що ж стосується західної доктрини, то можна стверджувати, що праву міжнародної безпеки не приділяється належної уваги. У більшості випадків наукові дослідження обмежуються вивченням питань, пов'язаних із застосуванням сили та мирним вирішенням міжнародних конфліктів. На нашу думку, так відбувається за рахунок суттєвого звуження об'єкта права міжнародної безпеки серед вчених¹³.

Зважаючи на все вищевикладене, слід погодитись в В. Г. Буткевичем, що «сумнівів і дискусій не виникає, коли йдеться про право міжнародної безпеки як окремих напрям, підрозділ у класифікаторі напрямів наукового дослідження чи самостійний розділ підручника з міжнародного права. Що ж до права міжнародної безпеки як окремої галузі міжнародного права, то про неї можна говорити як про таку, що перебуває у стадії зародження».

Таким чином, стає очевидним, що питання встановлення місця права міжнародної безпеки в системі міжнародного права має надзвичайну актуальність. Відтак, ми вважаємо за необхідне запропонувати власне розуміння поняття права міжнародної безпеки, його предмета, а також місця права міжнародної безпеки в системі міжнародного права.

Так, певний час предмет права міжнародної безпеки розглядався лише у вузькому значенні як військово-політичні відносини суб'єктів міжнародного права, спрямовані на попередження застосування військової сили, обмеження та скорочення озброєнь. У наш час поширеним є більш широкий підхід до розуміння права міжнародної безпеки, що пов'язано передусім зі зміною розуміння самого поняття міжнародної безпеки. Якщо первісно міжнародна безпека розглядалась як незастосування військової сили до держави з боку інших держав, то нині міжнародна безпека розглядається значно ширше – як незастосування до держави з боку інших держав чи міжнародних організацій будь-яких заходів, що обмежують або унеможливають її вільний розвиток та повноцінну рівноправну участь в усіх сферах міжнародних відносин.

Як зазначає М. В. Буроменський, «роль права міжнародної безпеки у створенні всеосяжної системи миру та безпеки полягає у вирішенні двоєдиного завдання: забезпеченні ефективного функціонування механізму підтримки миру, який світове співтовариство вже має, максимального використання потенціалу, закладеного в чинних нормах, зміцнення існуючого міжнародного правопорядку; виробленні нових міжнародно-правових зобов'язань, принципів, норм»¹⁴.

Таким чином, предмет права міжнародної безпеки становлять міжнародні відносини, спрямовані на:

- попередження та припинення застосування військової сили чи погрози силою як засобу вирішення міжнародних спорів;
- обмеження та скорочення озброєнь;

– забезпечення економічної, продовольчої, технологічної, інформаційної, політичної та інших видів безпеки держав;

– взаємодію та співпрацю держав у сфері підтримання міжнародного правопорядку.

Отже, можемо зробити висновок, що право міжнародної безпеки є самостійною галуззю міжнародного публічного права, виходячи з наступних ознак:

1. Право міжнародної безпеки є відносно самостійною сукупністю норм в рамках міжнародного публічного права, які регулюють якісно однорідну сферу міжнародних відносин, зокрема міжнародні відносини щодо підтримки міжнародного миру і безпеки.

2. Право міжнародної безпеки є стійкою і автономною у своєму функціонуванні підсистемою в рамках системи міжнародного права.

3. Право міжнародної безпеки має відносно самостійну сукупність міжнародно-правових норм, воно регулюється міжнародно-правовими актами в сфері міжнародної безпеки, виданими РБ ООН, ОБСЄ, ШОС та іншими міжнародними організаціями в сфері підтримки загальносвітового миру і безпеки, а також дво- або багатосторонніми договорами між державами.

4. Право міжнародної безпеки володіє тільки йому властивими режимом міжнародно-правового регулювання.

5. Предметом права міжнародної безпеки є міжнародні відносини в сфері підтримки міжнародного миру і безпеки, складається з таких інститутів, як інститут колективної самооборони, інститут мирного вирішення спорів.

6. Методи правового регулювання суміжні з міжнародним правом, а саме, переважно імперативний, спрямований на забезпечення стабільності існуючого загальносвітового правопорядку, створення належних умов для мирного розвитку держав та реалізації прав людини, нерозповсюдження ядерної зброї та протидію тероризму.

Отже, право міжнародної безпеки – система принципів і норм міжнародного права, що має на меті встановлення універсального загальносвітового правопорядку у сфері підтримання міжнародного миру і безпеки у світі відповідно до Статуту ООН. Є галуззю міжнародного права, що склалася у процесі: обмеження *jus ad bellum* у відповідних Гаазьких конвенціях про закони та звичаї війни 1899 і 1907 рр.; спроби заборонити війну як знаряддя національної політики держав у Пакті Бріана-Келлога 1928 р.; загальній забороні застосування сили у Статуті ООН; встановлення у Статуті Нюрнберзького трибуналу 1945 р. злочину проти миру як акту агресії та міжнародно-правової відповідальності за його вчинення, у тому числі персональної (кримінальної) відповідальності індивіда; підтвердження у резолюції ГА ООН 1946 р. принципів міжнародного права, визнаних у Статуті Нюрнберзького трибуналу (Нюрнберзькі принципи), та їх деталізації у прийнятих Комісією міжнародного права ООН 1950 р. Принципах міжнародного права, визнаних у Статуті Нюрнберзького трибуналу і вирокі трибуналу.

¹ Цицерон М. Т. О старости. О дружбе. Об обязанностях / М. Т. Цицерон. – М. : Наука, 1974. – С. 63.

² *Khagram, Sanjeev, William C. Clark, Dana Firas Raad.* From the Environment and Human Security to Sustainable Security and Development // *Journal of Human Development* 4 (2): 2003. – P. 289–313.

³ Приоритеты национальной безопасности в условиях глобализации / Е. Б. Жатканбаев, К. И. Байзакова, Г. Т. Куренкеева и др.; отв. ред. Е. Б. Жатканбаев. – Алматы : Казак университети, 2006. – С. 75.

⁴ *Manuel de droit international public, Domat-Montchrestien.* – Paris, 1948. – P. 18–19.

⁵ *Кулжабаева Ж. О.* Теоретические вопросы международно-правового обеспечения экономической безопасности / Ж. О. Кулжабаева // *Вестник Института законодательства РК.* – 2007. – № 3. – С. 49–54.

⁶ Устав Организации Объединённых Наций и Устав Международного Суда : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_010

⁷ Глобалистика: Энциклопедия / гл. ред. И. И. Мазур, А. Н. Чумаков; Центр научных и прикладных программ «ДИАЛОГ». – М.: ОАО «Изд-во «Радуга», 2003. – С. 550.

⁸ *Тимченко Л. Д.* Міжнародне право: підруч. / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. – К. : Знання, 2012. – С. 297.

⁹ *Ковалев А. А., Черниченко С. В.* Международное право : учеб. / А. А. Ковалев, С. В. Черниченко. – М. : Изд-во «Омега-Л», 2011. – С. 60–61.

¹⁰ Міжнародне право: Основні галузі : підруч. / за ред. В. Г. Буткевича. – К. : Либідь, 2004. – С. 262.

¹¹ Там само. – С. 259.

¹² Там само. – С. 259–260.

¹³ Міжнародне право : навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського – К. : Юрінком Інтер, 2006. – С. 228–297.

¹⁴ Міжнародне право : навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 336 с. – С. 265.

Резюме

Дроздова Ю. В. Поняття права міжнародної безпеки.

У статті досліджуються питання визначення і розуміння права міжнародної безпеки, а також його місця в системі міжнародного права. Автором проведено детальний аналіз думок вчених щодо визначення поняття права міжнародної безпеки та його предмета. Сформульовано також власне визначення галузі.

Ключові слова: право міжнародної безпеки, предмет, метод, система міжнародного права.

Резюме

Дроздова Ю.В. Понятие права международной безопасности.

В статье исследуются вопросы понятия и понимания права международной безопасности, а также его места в системе международного права. Автором проведен детальный анализ мнений ученых в отношении определения права международной безопасности и его предмета. Сформулировано также собственное определение отрасли.

Ключевые слова: право международной безопасности, предмет, метод, система международного права.

Summary

Drozдова I. International security law definition.

This article examines the issues of international security law definition and understanding and also its place in the system of international law. The author provides detailed analysis of other scientists' thoughts on international security law definition as well as its subject. The author also stated its own international security law definition.

Key words: international security law, subject, method, international law system.

УДК 351.745 (429)

Н. В. КАПІТОНОВА

*Наталія Володимирівна Капітонова, ад'юнкт
Національної академії внутрішніх справ*

СТАНОВЛЕННЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Сьогодні, як і протягом усього періоду незалежності України, постає питання про реформування правоохоронної системи нашої держави. При цьому досить жваво дискутується питання про надмірну централізацію в роботі поліції, формуються пропозиції щодо створення муніципальної поліції, розглядаються проекти про передачу частини важелів управління органами внутрішніх справ на місця та ін. Окреслене питання є досить складним, і вирішити його протягом року чи навіть десятиріччя можна тільки за умови виваженого підходу та критичного аналізу роботи підрозділів поліції низки країн. Тим більше, що в сучасному світі спостерігається тенденція до централізації діяльності державних органів, зокрема й поліції¹.

Муніципальні поліцейські формування функціонують у багатьох країнах світу. Їх структура, організація і обсяг компетенції відрізняються великою розмаїтістю та залежать від специфіки державного управління, адміністративно-територіального устрою, політико-правових традицій та компетенції поліцейської діяльності. З точки зору питання, що висвітлюється, надзвичайно цікавим і одночасно повчальним є звернення до історичного досвіду становлення, організації й функціонування муніципальної поліції Великобританії, досліджень щодо її місця у державній поліцейській системі. Звернення до здобутків вчених минулого, результатів їх досліджень дає можливість краще зрозуміти не тільки минуле, а й сучасне². Зазначимо, що багато із висновків цих досліджень сприймаються сучасно і за нашого часу, підштовхують до подальших пошуків, а, можливо, і рішень. Хоча поліцейські формування Великобританії мають чималу своєрідність і діють в інших реаліях, але об'єктивні передумови для конструктивного осмислення і творчого застосування їх досвіду загалом існують.

Організаційно-правові принципи функціонування поліцейських сил в Європі в ХІХ ст. – на початку ХХ ст. формувались не лише під впливом поширення демократичних ідей, а й національно-історичною специфікою. Тоді саме створились два підходи до правоохоронної діяльності – «британський» і «континентально-європейський»³. За даними підходами було покладено різне тлумачення обсягу повноважень правоохоронних органів. У Великобританії традиційно вважається, що забезпечення і підтримка правопорядку є почесним обов'язком і основною функцією місцевої влади, що створює на місцях поліцейські загони, діяльність яких обмежувалася трьома завданнями: підтримкою громадського порядку, розкриттям злочинів і регулюванням вуличного руху в містах. Вважалось, що ці обов'язки взаємозв'язані і утворюють єдину поліцейську функцію забезпечення правопорядку. У більшості країн європейського континенту завдання поліції були набагато різноманітнішими.

Британська модель управління поліцією склалася як продукт тривалого безперервного розвитку давніх форм самоврядування, а уявлення про керівництво брали свій початок в середньовічних інститутах замкнених соціальних груп і співтовариств. «Континентальна» західноєвропейська державність утворювалася, навпаки, в результаті відходу від традицій, під впливом ідей Великої французької революції 1789 р., де абсолютизувалася роль централізованого державного управління. Не випадково, що в цій частині Європи головна відповідальність за стан правопорядку і діяльність правоохоронного механізму лягала на національну, а не регіональну владу. У країнах Центральної і Східної Європи до початку ХХ ст. затвердилася в основному централізована модель управління поліцією, де взаємозв'язок і взаємодія між муніципальними та правоохоронними органами залишалися і залишаються дуже слабкими.